

Domoznanski mozaik – Portreti (ne)znanih Brežičanov

Tomaž Teropšič
(22. december 1958, Brežice)

Dr. Tomaž Teropšič, foto portret, 2013.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Tomaž Teropšič je zgodovinar, muzealec, priznani slovenski znanstvenik, uspešen manager v kulturi in varuh kulturne dediščine Posavja, tabornik, teritorialec in domoljub. Je publicist, biograf, kulturnik in častnik ter visoko odlikovani vojni veteran.

Osnovna šola Bizeljsko, ki jo je obiskoval učenec Tomaž Teropšič.

Foto: Tomaž Teropšič, maj 2013. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Rodil se je v splošni bolnišnici v Brežicah očetu Jožefu in materi Martini Silvestri Teropšič, rojeni Roštohar. Prva štiri leta (nižja stopnja) je hodil v Osnovno šolo Bizeljsko, nato pa še štiri leta (višja stopnja) na Osnovno šolo bratov Ribarjev Brežice. Splošno gimnazijo je obiskoval v Brežicah in se nato vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani. Konec leta 1983 je diplomiral iz zgodovine in etnologije na Filozofski fakulteti Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani in si pridobil naziv profesor zgodovine in univerzitetni diplomirani etnolog.

Dobra dva meseca pred začetkom osamosvojitvene vojne v Sloveniji leta 1991 mu je Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani priznala akademsko stopnjo magistra znanosti, Universitas Labacensis pa mu je ob končanem doktorskem študiju 27. septembra 2007 podelila znanstveni naslov doktorja znanosti s področja zgodovine.

Dr. Tomaž Teropšič pred Gimnazijo Brežice.

Foto: Danica Rožman, avgust 2011. (Osebni arhiv T. Teropšič)

V Zvezo tabornikov Slovenije oziroma v taborniški odred Matije Gubca v Brežicah se je dejavno vključil leta 1969. V taborniški organizaciji je bil vodnik vodov William Tell in Gepardi, vodja družine medvedkov in čebelic Savski valovi, predsednik kluba, načelnik zveze tabornikov občine in predsednik Zveze tabornikov občine Brežice. Bil je dejaven tabornik, hitro je osvajal znanja in veščine. Najvišji naziv, naziv tabornik – partizan je osvojil 7. novembra 1987 v Ljubljani. V okviru odreda so veliko tekmovali, taborili, se udeleževali izletov in se družili. Tako je bil večkrat vodja raznih tekmovanj, izletov, praznovanj in taborovodja na poletnih taborjenjih. V Gozdni šoli Zveze tabornikov Slovenije je opravil več izobraževanj. Opravil je tečaj za vodje družin (Bohinj, 1974), seminar za taborovodje (Pohorje, 1980), tečaj za pionirske objekte (Bohinj, 1982) in Šolo za inštruktorje ZTS. Slednjo je prva generacija slušateljev opravljala na Oddelku za vzgojo strokovnih kadrov v telesnokulturnih organizacijah na Fakulteti za telesno kulturo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani v letih 1985 in 1986.

Brežičanke in Brežičana v Gozdni šoli ZTS v Bohinju leta 1979.

Tomaž Teropšič je prvi z leve v drugi vrsti. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Kasneje je v GŠ ZTS bil taborovodja in predavatelj. Bil je dolgoletni član komisije za delo z medvedki, čebelicami in murni pri Republiški konferenci ZTS v Ljubljani ter republiški sodnik za mnogoboje vseh kategorij. Za delo v organizaciji je prejel veliko priznanj, tudi najvišja: zlati znak Zveze tabornikov Slovenije in odlikovanje srebrni javorov list z žarki Zveze tabornikov Jugoslavije. Delo v taborniški organizaciji mu je zelo ustrezalo. V njej se je odlično počutil, imel veliko prijateljev in se veliko naučil. To so bili časi, ko so bili pripravljeni za skupnost in prijatelje marsikaj (brezplačno) narediti. Nekaj teh izkušenj in znanj mu je pozneje v življenju še kako koristilo.

ZVEZA TABORNIKOV SLOVENIJE
Gozdna šola
Šola za inštruktorje ZTS

in

UNIVERZA EDVARDA KARDELJA
FAKULTETA ZA TELESNO KULTURO
Oddelek za vzgojo strokovnih kadrov
v telesnokulturnih organizacijah

izdajata

SPRIČEVALO

o uspešno končanem strokovnem izpopolnjevanju po posebnem programu
šole za inštruktorje Zveze tabornikov Slovenije

Tovariš-ica Tomaž T E R O P Š I Č

rojen-a 22.12.1958

se je v času od 15.11.85 do 22.11.86 udeležil-a
strokovnega izpopolnjevanja po posebnem programu, ki sta ga pripravila
izdajatelja tega spričevala in

USPEŠNO

opravil-a vse obveznosti iz tega programa in si pridobil-a naziv

INŠTRUKTOR ZTS

evidenčna številka 0106

Predsednik
republiške konference ZTS
Janez Korošec

Ljubljana, 22.11.1989

Dekan Fakultete
za telesno kulturo

Po zaključku diplomskega študija je moral kot nabornik odslužiti enoletni vojaški rok v Jugoslovanski ljudski armadi. V pehotni šoli za rezervne oficirje v Ljubljani je bil od aprila do oktobra 1984. V vojašnici Borisa Kidriča v Šentvidu pri Ljubljani je bil pitomac nastavno pitomačke čete 79. klase ŠRO JLA. V šoli so jih usposobili za komandirje pehotnih vodov in januarja 1985 je že nosil čin vodnika. Od oktobra 1984 do marca 1985 je bil poveljnik 3. streljaškega voda 2. pešadijske čete. Stažiranje je uspešno opravil in sredi junija z ukazom predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije napredoval v čin podporočnika. Zadnjič je napredoval konec leta 1989. Z ukazom komandanta Teritorialne obrambe Socialistične republike Slovenije je napredoval v čin (rezervnega) poročnika.

Vojni foto portret rezervnega poročnika TO RS mag. Tomaža Teropšiča.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Kmalu po zaposlitvi v Posavskem muzeju Brežice je dobil vojaški razpored v TO SRS. Postal je komandir Zaščitnega voda Pokrajinskega štaba TO Posavja. Pehotni vod je bil sestavljen iz treh oddelkov in v njem so bili teritorialci iz občine Brežice. V osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991 je bil najprej poveljnik četrtega oziroma dopolnilnega voda 135. protidesantne čete Teritorialne obrambe Brežice in nato poveljnik zaščitnega voda 25. Območnega štaba Teritorialne obrambe na vojno poveljniškem mestu Rucman vrh pri Sromljah. Za udeležbo v vojni je prejel znak Obranili domovino 1991. Po vojni so sledile reorganizacije Teritorialne obrambe in Slovenske vojske. Postal je namestnik poveljnika 254. jurišnega odreda. Štabni častniki so se letno urili v štabnih veščinah, s celotnim odredom pa so se zadnjič usposabljali na (dvostranski taktični vaji) DTV »Loka – 96.« S to vajo se je njegova vojaška pot zaključila, saj so rezervne enote Slovenske vojske kakšno leto pozneje razpustili. Na proslavi dneva JLA leta 1988 v Krškem je, kot mlad rezervni podporočnik TO SRS, prejel pisno pohvalo komandanta TO Posavja za izredne uspehe pri vodenju enote Teritorialne obrambe. Pozneje je prejel še nekaj priznaj. Zadnje priznanje je prejel novembra 2009 – veliko plaketo 32. vojaško teritorialnega poveljstva Slovenske vojske.

V letu 1985 se je kot kustos za nekaj mesecev zaposlil na gradu Brestanica, v enoti Muzeja ljudske revolucije Slovenije Ljubljane. V javnem zavodu Posavski muzej Brežice, s sedežem v gradu na koncu mesta, se je zaposlil konec leta 1985 kot kustos za povojno zgodovino in vodja registra za premične naravne ter kulturne spomenike. Leta 1986 je postal kustos zgodovinar, napredoval je leta 1994, postal je višji kustos, leta 2003 pa še muzejski svetovalec. Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije mu je konec leta 2016 z odločbo priznalo najvišji naziv v stroki – naziv muzejskega svetnika. Upokojil se je decembra 2023.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si

Številka: 10051-58/2016/2
Datum: 19. 12. 2016

Na podlagi četrtega odstavka 103. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16) in 16. člena Pravilnika o pridobivanju nazivov na področju varstva kulturne dediščine in varstva arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 101/08 in 47/10, v nadaljnjem besedilu: pravilnik) in po predhodnem mnenju komisije za strokovne nazive v muzejski dejavnosti izdaja minister za kulturo naslednjo

odločbo o podelitvi naziva

1. Dr. Tomaž Teropšič, rojen 22. 12. 1958, je 15. 11. 2016 pridobil naziv muzejski svetnik.
2. Posebni stroški postopka niso bili zaznamovani.

Obrazložitev:

Dr. Tomaž Teropšič je dne 14.10.2016 oddal popolno vlogo za pridobitev naziva muzejski svetnik. Komisija za strokovne nazive v muzejski dejavnosti je vlogo obravnavala in glede izpolnjevanja pogojev za podelitev predlaganega naziva ugotovila, da Dr. Tomaž Teropšič izpolnjuje vse pogoje iz 8. člena Pravilnika, in sicer:

- da ima zahtevano stopnjo izobrazbe, ustrezna leta delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit v skladu s pravilnikom, ki določa strokovne izpite na področju varstva,
- da ima najmanj zahtevano število točk za strokovno delo,
- da ima najmanj zahtevano število točk za objave.

Glede na navedeno in na podlagi mnenja komisije ter skladno s tretjim odstavkom 16. člena Pravilnika je minister odločil, da dr. Tomaž Teropšič pridobi naziv muzejski svetnik s 15. novembrom 2016.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to odločbo ni dovoljena pritožba, dopustno pa je vložiti tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, Ljubljana, v roku 30 dni od vročitve odločbe. Tožbo se lahko pošlje po pošti ali vložijo neposredno pri sodišču. Tožbo z morebitnimi prilogami se vložijo v najmanj dveh izvodih. Tožbi je potrebno priložiti tudi to odločbo v izvorniku ali prepisu. Tožba se šteje za pravočasno, če je vložena zadnji dan roka priporočeno po pošti.

Postopek vodila:
Nada Zoran
sekretarka

Anton Peršak
minister

Vročiti osebno:

- dr. Tomaž Teropšič, Ipavčeva 6, 8250 Brežice
- arhiv

Kot muzealec je raziskoval novejšo zgodovino Posavja. Po uspešno zaključenem magistrskem študiju se je posvetil novejši vojni in vojaški zgodovini Posavja ter zbiranju in proučevanju sodobnih vojaških uniform in vsega tistega, kar je v povezavi z uniformami (orožje, odlikovanja, priznanja, znaki) ter vojnim spomenikom. Z dolgoletnim, obsežnim in sistematičnim terenskim delom mu je uspelo ustvariti največjo depojsko zbirko uniform na Slovenskem po letu 1945 in postati najboljši poznavalec omenjene problematike med slovenskimi muzealci. Kot izrazit terenski delavec, ki mu kabinetno delo ni tuje, je rezultate obsežnega terenskega in raziskovalnega dela uspešno prenašal v muzejsko razstavno dejavnost. Je pomemben kronist svojega časa in pobudnik, koordinator ter avtor in soavtor številnih stalnih muzejskih zbirk, razstav, razstavnih katalogov, predavanj in delavnic. Je mentor študentom, nadomestni mentor pri usposabljanju na delovnem mestu in mentor ter vodja programa več udeležencev programa javnih del v Posavskem muzeju Brežice.

Avtor občasne razstave »Bil sem zraven« muzealec dr. Tomaž Teropšič vodi po razstavi visoke goste. Razstavo je otvoril predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk. Galerija Posavskega muzeja Brežice, 2011.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Za preteklost jim ni nič mar

Z arhivskim gradivom delajo kot svinja z mehom

BREŽICE — V galeriji Posavskega muzeja si obiskovalci do 25. maja še lahko ogledajo razstavo o gospodarstvu in začetkih samoupravljanja v brežiški občini. Pripravili so jo na pobudo občinskega sindikalnega sveta in komisije za negovanje tradicij delavskega gibanja.

V zbiranje gradiva je vložil največ truda kustos, zgodovinar Tomaž Teropšič, ki je pripovedoval: »Ko sem pred poldrugim letom prišel v Posavski muzej, so mi ob sklenitvi delovnega razmerja naložili skrb za povojno obdobje in vodenje registra premičnih kulturnih spomenikov. Izpolniti moram tudi dolg do borcev, ki financirajo monografijo Kozjanskega odreda. Moja naloga je, da pri snovanju monografije pomagam ravnatelju Muzeja revolucije Stanetu Mrviču. Najprej sem se lotil priprav za razstavo. Pravzaprav sem padel vanje. Sindikat in komisija, ki

sem jo prej omenil, sta nekaj gradiva že zbrala, vendar zamisli nista mogla izpeljati, ker jima je manjkalo časa in strokovnega znanja. Medtem sta se že obrnila na muzej, kjer sta se začela ukvarjati s to nalogo kustosinja Vlasta Dejak in ravnatelj prof. Marjan Gregorič. Obstabila razočarana, ker sta v delovnih organizacijah pri zbiranju gradiva naletela na nerazumevanje. Zame je bila razstava svojevrsten izziv, saj se samo gospo-

Tomaž Teropšič

darstva doslej še nihče ni lotil ločeno od drugih dejavnosti. Tudi jaz nisem mogel obdelati celote, zato sem prikazal le razvoj osmih delovnih organizacij: Prevoza, Emone-Posavja, Tovarne pohištva, Slovina, Rudnika Globoko, Trima, Vozovne delavnice in Gozdnega gospodarstva. Ti

kolektivi so imeli na voljo največ gradiva in so za našo zamisel pokazali največ razumevanja.«

Teropšič se je osredotočil na šestdeseta leta s kratkim zgodovinskim orisom od 1945 dalje. To je upošteval tudi v katalogu. Pri postavitvi razstave sta mu pomagala ravnatelj muzeja prof. Marjan Gregorič in dipl. inž. arh. Franc Filipčič. Nad odzivom delovnih organizacij je bil tudi mladi kustos zelo razočaran in prepričan je, da naloge brez pomoči sindikata ne bi izpeljal. Obrnili so se na vse gospodarstvo, nazadnje pa so lahko izbrali le osem kolektivov, nekatere zaradi tega, ker so dobro poznali direktorje, druge zato, ker so njihovi upokojenci pokazali izredno voljo in pripravljenost za sodelovanje.

»To, kar smo naredili letos, je samo poskus, zametek nove zbirke,« je menil Teropšič. »Prikaz povojnega obdobja nameravamo razširiti na šolstvo, zdravstvo, turizem in kmetijstvo, najprej v občini, nato še v Posavju. Pri zbiranju gradiva pričakujemo težave še naprej, saj v večini delovnih organizacij nimajo pravega odnosa do svoje preteklosti. Bilo je tudi veliko reorganizacij, razen tega se je precej dokumentov porazgubilo zaradi pogoste menjave okrajev. Tudi za to razstavo sem iskal podatke v Trbovljah, v Celju in v Novem mestu.«

14. 5. 87

J. T.

Dolenjski list, 14. maj 1987.

Postavil je več stalnih zbirk in občasnih razstav.

Stalne muzejske zbirke: **Gradovi Posavja**. Otvoritev leta 2009, prvo nadstropje gradu Brežice. **TEROPŠIČ, Tomaž**. Grafična mapa *Gradovi Posavja*. Posavski muzej Brežice. Brežice, december 2009, 13 str., grafike. **Kozjanski partizanski odred**. Otvoritev leta 2014, Dom krajanov Sromlje. **TEROPŠIČ, Tomaž**. *Štajerska v plamenih : taktika, orožje in oprema štirih vojsk na Štajerskem v drugi svetovni vojni*. Brežice: Posavski muzej, 2012, 840 str., ilustr. ISBN 978-961-6701-06-8. [COBISS.SI-ID 264576000]. **Uporniško Sromlje**. Kraj, kjer živijo ponosni in zavedni ljudje. Otvoritev leta 2017, Dom krajanov Sromlje. **Teritorialna obramba je obranila Posavje**. Otvoritev leta 2017, Dom krajanov Sromlje.

Po stalni zbirki je vodil avtor dr. Tomaž Teropšič. Sromlje 2015.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Občasne razstave: **Gospodarstvo in začetki samoupravljanja v občini Brežice.** Otvoritev leta 1987, Galerija Posavskega muzeja Brežice. **TEROPŠIČ, Tomaž, Gospodarstvo in začetki samoupravljanja v občini Brežice.** Posavski muzej Brežice, Brežice 1987, 58 str., ilustr. **Bil sem zraven.** Otvoritev leta 2011, Galerija Posavskega muzeja Brežice. **TEROPŠIČ, Tomaž (urednik).** Bil sem zraven : 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991 : razstavni katalog. Brežice: Posavski muzej, 2011. 91 str., ilustr. ISBN 978-961-6701-04-4. [COBISS.SI-ID 256026112]. **TEROPŠIČ, Tomaž (urednik).** Posavske vojne razglednice = Posavje region war-time postcards. IX. Brežice: Posavski muzej, 2011. 1 ovoj (8 razglednic), č-b. [COBISS.SI-ID 21406775]. **TEROPŠIČ, Tomaž (urednik), TEROPŠIČ, Mitja (urednik).** Zmagovito Posavje : spominski zbornik. Brežice: Posavski muzej: Zveza veteranov za Slovenijo, Pokrajinski odbor za Posavje, 2011. 376 str., ilustr. ISBN 978-961-6701-05-1. [COBISS.SI-ID 258313984]. **Vojni zdravnik Ivan Oražen iz Kostanjevice na Krki.** Otvoritev leta 2015, Posavski muzej Brežice. **TEROPŠIČ, Tomaž. Ivan Oražen (1869 – 1921).** Pot domov. Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Ljubljana, junij 2015, str. 14 in 15.

Dr. Tomaž Teropšič v čitalnici Arhiva Republike Slovenije v Ljubljani leta 2024.
(Osebni arhiv T. Teropšič)

Dr. Tomaž Teropšič je priznani slovenski znanstvenik in eden vodilnih vojni in vojaških zgodovinarjev. Področja njegove raziskovalne dejavnosti so novejša vojna in vojaška zgodovina Slovencev ter vpetost v širše okolje. Še posebej se posveča domoljubnim temam iz Brežic in Posavja. Leta 1988 je prejel štipendijo Raziskovalne skupnosti Slovenije za magistrski študij v okviru projekta 2000 mladih raziskovalcev. Leta 1991 mu je, in sicer na osnovi uspešnega zagovora magistrskega dela z naslovom *Kozjanski odred*, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani priznala akademsko stopnjo magistra, izdala diplomo in podelila naslov magistra zgodovine ter vse s tem naslovom združene pravice. Rektorica Univerze v Ljubljani prof. dr. Andreja Kocijančič in dekan Filozofske fakultete prof. dr. Božidar Jezernik sta s pečatom Univerze v Ljubljani in svojima podpisoma potrdila, da je 11. junija 2007 uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom *Vojaške operacije in vojaška dejavnost na Štajerskem v letih 1943–1945*. Universitas Labacensis pa mu je ob uspešno končanem doktorskem študiju nato podelila znanstveni naslov doktorja znanosti s področja zgodovine. Sredi leta 2016 je pridobil znanstveni naziv znanstvenega sodelavca za področje novejšje zgodovine. Odločbo o izvolitvi v naziv iz raziskovalne dejavnosti mu je izdal Znanstveni svet Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani.

Universitas Labacensis, 2007. Podelitev znanstvenega naslova doktor znanosti s področja zgodovine mag. Tomažu Teropšiču.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

TOMAŽ TEROPŠIČ

profesor zgodovine in univerzitetni diplomirani etnolog, magister znanosti,
rojen dvaindvajsetega decembra tisoč devetsto osemindvajsetega leta v Brežicah,

dne enajstega junija dva tisoč sedem
uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom

**Vojaške operacije in vojaška dejavnost na Štajerskem
v letih 1943 - 1945**

dr. Božo Repe, *redni profesor za področje sodobna zgodovina*

dr. Damijan Guštin, *docent za področje slovenske in obče sodobne zgodovine*

DOKTOR ZNANOSTI

V Ljubljani, dne sedemindvajsetega septembra dva tisoč sedem.

Prof. dr. Božidar Jezernik
dekan Filozofske fakultete

Prof. dr. Andreja Kočijančič
rektorica Univerze v Ljubljani

V svojem znanstveno-raziskovalnem delu se še posebej posveča vprašanjem vojaških formacij, njihovih taktik in oborožitve. Tomaža Teropšiča, po mnenjih recenzentov njegovih del, odlikujejo vestnost pri zbiranju različnih virov, suvereno obvladovanje obravnavanih tematik, kritičen in nepristranski pristop ter natančne analize. Njegovo navajanje dejstev je vedno podprto z obširnimi in brezhibnimi navajanja virov in literature, ki slonijo na skrbnem in temeljitem preučevanju različnih virov in literature ter na njegovem vojaško strokovnem znanju. Bibliografija njegovih objavljenih del šteje več kot 350 del, ki so objavljene v znanstvenih publikacijah, strokovnih revijah, enciklopedijah in raznih časopisih ter več spletnih portalih, tako v domovini kot tujini. Med njimi izstopajo zelo obsežna znanstvena monografija v dveh delih o Kozjanskem partizanskem odredu in prav tako obsežna znanstvena monografija *Štajerska v plamenih* ter več obsežnih zbornikov na temo osamosvojitvene vojne Slovenije v Posavju leta 1991.

Platnici obširne znanstvene monografije *Štajerska v plamenih* iz leta 2012.

Gre za posavsko osamosvojitveno trilogijo spominskih zapisov (Posavje v letih 1989–1991, Zmagovito Posavje, V uniformi maskirnih barv). Leta 2024 je kot prvi v Posavju izdal elektronsko strokovno knjigo *Brežiški teritorialci v luči zgodovine: portreti: življenjepisi brežiških teritorialcev, slovenskih bojnikov*.

Tomaž Teropšič

Brežiški teritorialci v luči zgodovine Portreti

Življenjepisi brežiških teritorialcev, slovenskih bojnikov
Zbornik vojaških življenjepisov II

Izdano ob 33. letnici Osamosvojitvene vojne Slovenije leta 1991 v Posavju
Ljubljana 2024

Dr. Teropšič je s svojim znanstveno-raziskovalnim delom pomembno obogatil vojno in vojaško zgodovino Slovencev. Je prvi zgodovinar, ki je začel raziskovati in objavljati dela o osamosvojitveni vojni Slovenije leta 1991, temu so sledili še drugi. Pri tem je zelo dobro sodeloval z veteranskimi organizacijami in njihovimi člani. Po njegovi zaslugi ima Posavje zelo dobro in kakovostno obdelano vojno in vojaško zgodovino, Posavje pa velja za regijo z najbolje obdelano vojno in vojaško zgodovino v Sloveniji. Je specialist za novejšo vojno in vojaško zgodovino Slovenije ter zgodovinar osamosvojitvene vojne. Njegova dela se citirajo v domovini in tudi v tujini.

**Dr. Tomaž Teropšič, dolgoletni in uspešni varuh kulturne dediščine Posavja,
na arkadah gradu Brežice, 2012.**

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Teropšič je doktor zgodovinskih znanosti s širokim področjem zanimanja in z dolgoletnimi izkušnjami kot muzealec in raziskovalec. Zna odlično povezovati zgodovinsko in muzejsko stroko. V veliko pomoč pri tem so mu njegovo bogato vojaško znanje in večletne izkušnje. S svojimi zgodovinopisnimi in domoljubnimi besedili utrjuje narodovo samozavest in pripadnost skupnosti, saj je njegovo znanstveno-raziskovalno delo tesno povezano z domoljubno dejavnostjo. Z njo želi pri bralcih dodatno spodbuditi in razviti domoljuben čut. Je ustvarjalni znanstvenik, ki s svojimi deli kakovostno bogati slovenski zgodovinski spomin ter razumevanje slovenske vojne in vojaške zgodovine.

PREDSEDNIK
REPUBLIKE SLOVENIJE

ODLIKUJE

Posavski muzej Brežice

S ČASTNIM ZNAKOM SVOBODE
REPUBLIKE SLOVENIJE

*ob petdesetletnici delovanja
za zasluge in prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine
in razvoju kulturnega življenja*

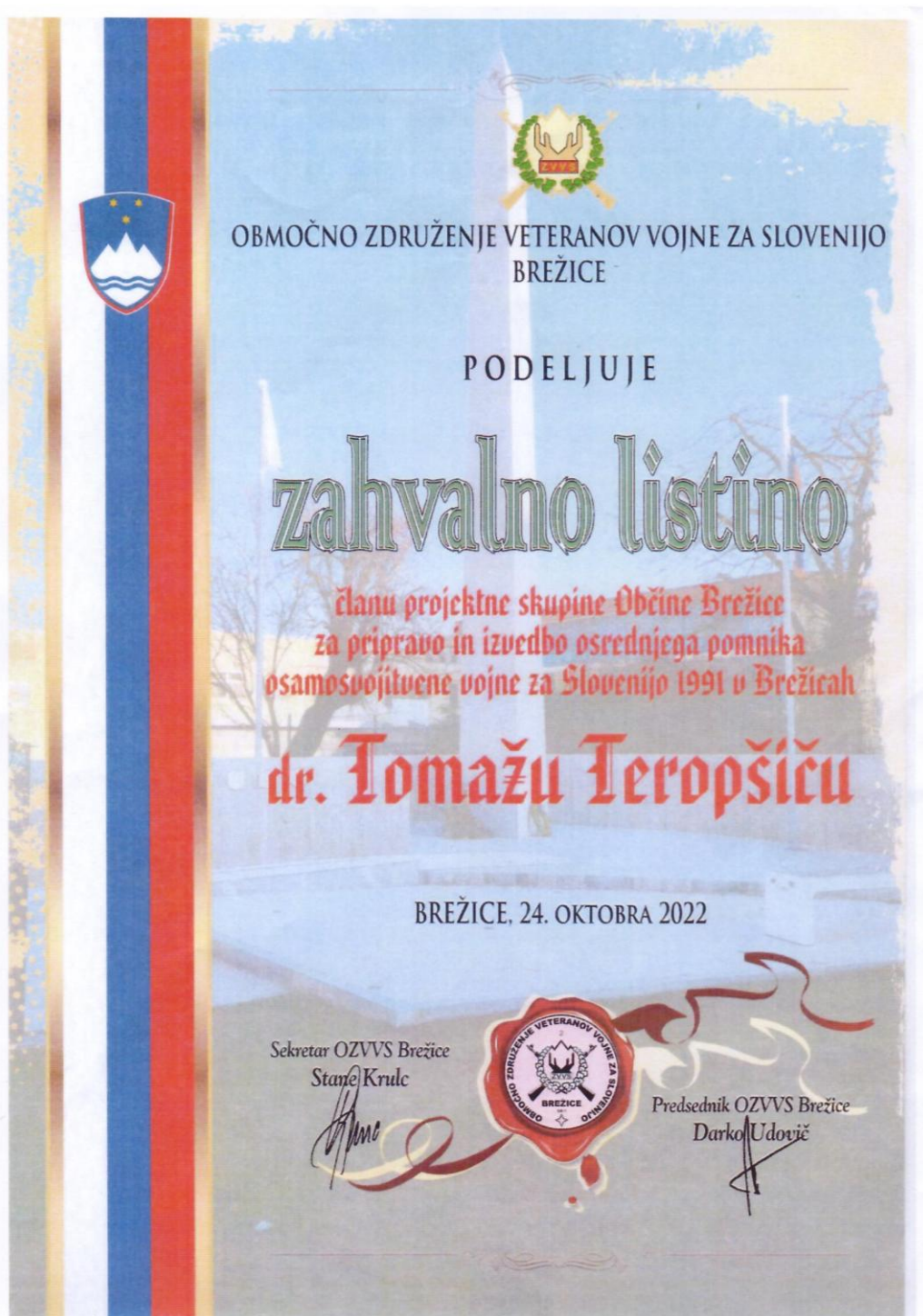
UKAZ ŠTE. 996-01-37/99
V LJUBLJANI 16.11.1999

PREDSEDNIK
Indira Kučan

Med letoma 1994 in 2014 je bil štiri zaporedne mandate uspešen direktor Posavskega muzeja Brežice. Strokovni vodja ustanove je bil dvaindvajset let, od leta 1997 je bil tudi strokovni vodja Galerije oziroma razstavišča Dolenjske banke v Brežicah. V navedenem obdobju so prenovili del podstrešja gradu Brežice in uredili nove pisarne za strokovne delavce. Uredili in opremili so dodatne depojske prostore, opremili lastno konservatorsko-restavratorsko delavnico in nadgradili njeno dejavnost, vzpostavili redno razstavno dejavnost likovnih in muzejskih razstav s spremljajočimi razstavnimi katalogi, močno povečali izdajateljsko dejavnost ter pedagoško-

andragoške programe, močno povečali zunaj programsko prireditveno dejavnost, proizvodnjo in prodajo spominkov ter novih prodajnih artiklov, vzpostavili mednarodno sodelovanje ter izmenjavo razstav doma in v tujini. V delo ustanove je vpeljal številne novosti: posavsko muzejsko vitrino, grajsko tržnico starin, sejem rokodelskih znanj, poletno noč v muzeju, razstave prilagojene slepim in slabovidnim, restavratorska dela za zunanje naročnike, lastno izdelavo spominkov na osnovi dediščine ter prodajo le-teh v muzeju in drugod, dvojezično spletno stran muzeja, štirijezične informativne liste po razstavnih prostorih muzeja v gradu Brežice, javna vodstva in nočne ogledе zbirk muzeja ...

V času njegovega vodenja ustanove je, kot prvi muzej v Sloveniji, prejel visoko državno odlikovanje častni znak svobode Republike Slovenije. Prejel ga je iz rok predsednika Republike Slovenije za zasluge in prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine in razvoju kulturnega življenja. Pod Teropšičevim vodstvom je muzej s široko zastavljenim programom različnih dejavnosti znatno prispeval k dvigu kakovosti življenja v pokrajini in prerasel v kulturni center Posavja. Kot direktor in strokovni vodja muzeja je bil pobudnik in koordinator večine razstav in prireditev v muzeju, zato ga postavljajo ob bok najboljšim slovenskim muzealcem. Od Sveta Posavskega muzeja Brežice je direktor Teropšič ob šestdesetletnici delovanja Posavskega muzeja Brežice za zasluge in prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine prejel najvišje priznanje muzeja – nakit kulture žarnih grobišč.

Posebno poglavje v njegovi karieri je skrb za nepremično dediščino in celovita obnova gradu Brežice. Glede na njegovo dobro poznavanje stavbe in stavbne zgodovine je bil vedno pobudnik kakovostnih prenov gradu Brežice, še posebej temeljite prenove Viteške dvorane in restavriranja fresk. Posavski muzej Brežice se je z mednarodnima projektoma izkazal na področju nepremične dediščine in uvrstil grad še močnejše na zemljevid evropskih gradov, ki ne želijo ostati samo pri obnovah, temveč želijo odstranjevati tudi vzroke, ki škodujejo stavbi. Šlo je za dodano vrednost pri dolgoletnih naporih v skrbi za biser nepremične dediščine Posavja in Slovenije.

Tekmovalci 2. odprtega strelskega tekmovanja Teritorialne obrambe občine Brežice leta 1985. Tomaž Teropšič je tretji v prvi vrsti.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Tomaž Teropšič je neprekinjeno društveno dejaven že od leta 1969, posebno pa je dejaven v domoljubnih društvih. Poročnik Teropšič je vojni veteran, član organizacije je od leta 1995 in soustanovitelj Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo v Brežicah ter član njegovega predsedstva vse od ustanovitve. Bil je prvi sekretar in nato namestnik predsednika organizacije (2015–2023) ter vodja sekcije zaščitni vod Teritorialne obrambe Brežice (2014–2023). Več mandatov je bil član komisije za statut, finance in organiziranost pri predsedstvu Zveze veteranov vojne za Slovenijo in prvi predsednik zgodovinske komisije ZVVS. Najboljše uspehe dosega pri utrjevanju in promociji veteranske organizacije ter domoljubju. S svojim konstruktivnim delom je veliko prispeval k boljšem delovanju celotne zveze. Bil je organizator in izvajalec številnih nalog na področju veteranstva v okviru OZVVS Brežice in pokrajine Posavja ter vsesplošne prepoznavnosti veteranstva Slovenije.

Strelski pokal Teritorialne obrambe občine Brežice iz leta 1985.

Foto: Tomaž Teropšič, 2018. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Vrsto let se je udeleževal veteranskih športnih iger v disciplini meta šolske ročne bombe kot tekmovalec in vodja ekipe, selektor in sodnik. V njegovi zbirki je tako več medalj vseh žlahtnih barv z različnih tekmovanj. Z ekipo je dosegel sedem prvih mest, leta 2021 pa so postali še državni prvaki v Slovenski Bistrici. V zbirki je tudi več kot četrto stoletja star strelski pokal, ki ga je strelska ekipa pod njegovim vodstvom osvojila na strelišču letališča JLA v Cerkljah ob Krki maja 1985, kjer so dosegli prvo mesto v streljanju s polavtomatskimi puškami na 2. odprtem strelskem tekmovanju Teritorialne obrambe občine Brežice. Kot posameznik je v ekipi dosegel najboljši rezultat. Za kakovostno, neumorno in profesionalno izvedeno delo v ZVVS je prejel zlato plaketo ZVVS, zlato medaljo Obranili Posavje 1991 Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Brežice, plaketo Obranili Posavje 1991 Pokrajinskega odbora Zveze veteranov vojne za Slovenijo za Posavje in kot prvi vojni veteran iz Posavja red ZVVS I. stopnje, najvišje priznanje ZVVS.

ZVEZA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO

PODELJUJE

RED I. STOPNJE

Tomažu Teropšiču

ZA POŽRTVOVALNO DELO V ZVVS

Ljubljana, 11. april 2015

Ladislav Lipič
predsednik

V Združenju borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije Brežice je od leta 2014. Član predsedstva in podpredsednik pa je bil med letoma 2017 in 2024. V tem času je vodil delovna predsedstva letnih zborov članstva in bil večkrat slavnostni govornik na raznih proslavah. V domu krajanov Sromlje je postavil stalno muzejsko zbirko Uporniško Sromlje. Napisal in oblikoval je več zgodovinskih domoljubnih informativnih tabel, ki so jih postavili ob spomenikih 2. svetovne vojne v občini Brežice. Prvo tablo so postavili leta 2018 in do leta 2020 še osem tabel. Za svoje domoljubno delo je prejel zlato plaketo ZZB NOB Slovenije.

Podpredsednik dr. Tomaž Teropšič vodi letni zbor zveze borcev Brežice.

Brežice, 2018. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Član Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije oziroma Slovenije je od leta 1988. Član predsedstva Združenja slovenskih častnikov Brežice pa je od marca leta 2023. V organizaciji je glavni sodnik na tekmovanjih v metu šolske ročne bombe. Pred tem je bil tekmovalec in je osvojil več skupinskih in posameznih zlatih odličij. Vodi delovna predsedstva letnih konferenc in je častni govornik na prireditvah. Je avtor domoljubne informativne table Bojevniki Brežic, ki jo je ZSČ Brežice sredi mesta postavila leta 2025. Njegove uspehe ter napore za ohranitev vojaške in vojne dediščine Posavja so opazili tudi pri častniški organizaciji in ga nagradili z zlato plaketo Združenja slovenskih častnikov Brežice ter s priznanjem za prispevek dokumentiranja osamosvajanja Slovenije.

Častni govornik dr. Tomaž Teropšič na prireditvi pri spomeniku
1. svetovne vojne. Brežice, 11. 11. 2024. Foto: Nevenka Jelača Teropšič.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

**Osvojeni zlati medalji (skupinsko in posamično) in prehodni pokal
na meddržavnem prvenstvu v metu šolske ročne bombe. Bizeljsko, 2019.**

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Dr. Tomaž Teropšič je široko razgledan intelektualec, ki veliko potuje, se nenehno izobražuje in širi svoja obzorja. Je dejaven član številnih stanovskih združenj, uredniških in raznih drugih odborov, projektnih skupin, programskih in strateških svetov ter več domoljubnih organizacij. Je promotor znanosti in domoljubja, pobudnik številnih projektov ter široko družbenopolitično in družbenokritično angažiran državljan. Z dobro utemeljeno pisno pobudo je leta 2021 dosegel postavitev osamosvojitvenega pomnika Obelisk zmage 1991 v Brežicah. Leto dni kasneje je za omenjeno dejanje prejel zahvalno listino.

Upokojenec Tomaž Teropšič se ponosno ozira nazaj, na dolgo prehojeno pot v upanju, da je pustil močno sled v pesku. Pri tem se še kako zaveda dejstva, da je v znanju moč.

Kolosej v Rimu. Znanstvenik dr. Tomaž Teropšič veliko potuje, se izobražuje in širi svoja obzorja, maj 2024.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Za svoje delo je Teropšič med letoma 1979 in 2025 prejel 46 različnih odlikovanj, plaket, priznanj, nagrad in znakov. V času njegovega vodenja Posavskega muzeja Brežice pa je ustanova prejela 44 različnih odlikovanj in priznanj.

Njegova najvišja priznanja so: odlikovanje srebrni javorjev list z žarki Zveze tabornikov Jugoslavije, spominski znak Obranili domovino 1991 Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, zlata plaketa Zveze združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije, priznanji občine Brežice za dosežke na področju inovativne in raziskovalne dejavnosti, priznanje Posavskega muzeja Brežice, zlata plaketa Združenja slovenskih častnikov Brežice in red 1. stopnje Zveze veteranov vojne za Slovenijo.

Tomaž Teropšič v nekdanjem grajskem parku, v ozadju grad Brežice oziroma Posavski muzej Brežice, 2012. Foto: Danica Rožman.

(Osebni arhiv T. Teropšič)

Viri in literatura

Dr. Marjan Žnidarič, Tomaž Teropšič – šestdesetletnik. Vojaška zgodovina. Vojaški muzej Slovenske vojske, šte. 1/2019 (22). Maribor, september 2019.

Tomaž Teropšič, Osebnosti. Veliki slovenski biografski leksikon. Mladinska knjiga Založba, Ljubljana 2008, str. 1172.

Tomaž Teropšič, Za domovino se je potrebno vedno bojevati. Dr. Tomaž Teropšič, vojni veteran – Življenjepis. Splet Inštituta za novejšo zgodovino, 2020, fotografije.

Mateja Kambič. TEROPŠIČ, Tomaž. (1958-). Obrazi slovenskih pokrajin. Mestna knjižnica Kranj, 2020. (citirano: 30. 6. 2025) Dostopno na naslovu: <https://www.obrazislovenskipokrajin.si/oseba/teropsic-tomaz/>

Rezervni poročnik Tomaž Teropšič, V uniformi maskirnih barv. Življenjepisi visokih častnikov Slovenske vojske iz Posavja. Zbornik vojaških življenjepisov. Posavski muzej Brežice, Brežice 2013, str. 235 - 246, fotografije.

Tomaž Teropšič, Brežiški teritorialci v luči zgodovine. Portreti. Življenjepisi brežiških teritorialcev, slovenskih bojnikov. Zbornik vojaških življenjepisov II. 2024, Inštitut za novejšo zgodovino, 123 str., fotografije.

Tomaž Teropšič. Med spomini in materialnimi ostanki. Pitomac Tomaž Teropšič v pehotni ŠRO Ljubljana – Šentvid in njegova zgodba. Šolska kronika 30/2021, Ljubljana 2021, str. 299-323, fotografije.

Lidija Murn. Portret tega tedna. Mag. Tomaž Teropšič. Dolenjski list št. 31, 7.8.1997, str. 24.

Marija Kalčič, pogovor z dr. Tomažem Teropšičem, direktorjem Posavskega muzeja Brežice. Precej ljudi me je poklicalo, naj gradu ne vračam ... Posavski obzornik, 18. marec 2010, str. 3.

Martin Luzar, dr. Tomaž Teropšič, zgodovinar in muzealec, Štajerski plameni odsevajo v prihodnosti. Dolenjski list, 4. julija 2013, str. 19.

Dr. Tomaž Teropšič, Domovina v srcu. <https://ars.rtvsllo.si/2017/08/domoljubje-domovina-v-srcu-62>

**Dolgoletni direktor javnega zavoda
s področja kulture Posavskega muzeja Brežice
dr. Tomaž Teropšič na cesti prvih borcev v Brežicah, 2012.**

Foto: Danica Rožman. (Osebni arhiv T. Teropšič)

Pripravil: Dr. Stanislav Čuber